

PARK-ARBORETUM I POKAZOWA ZAGRODA ZWIERZĄT OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2014 ROKU

Stanisław Czołnik

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

PARK-ARBORETUM

Utrzymanie, prowadzenie i rewaloryzacja zabytkowego parku-arboretum jest zadaniem statutowym Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. Dziewiętnastowieczny ogród zaprojektowany i zrealizowany w stylu krajobrazowym należy do największych i najstarszych w Polsce. Każdego roku podejmowane są w nim systematyczne działania pozwalające zachować jego charakter i różnorodność biologiczną. W 2014 roku zostały zrealizowane zadania ujęte w poniższych grupach.

Grupa pierwsza obejmowała prace z zakresu przywracania dawnego układu architektoniczno-przestrzennego, prawidłowej struktury drzewostanu oraz prace adaptacyjne. Zostały usunięte zbędne samosiewy drzew i krzewów (bez czarny, robinia, topole, wierzby, osiki itp.) w wytypowanych oddziałach parku-arboretum. Zabiegi wykonano na powierzchni 47,19 ha.

Grupa druga prac była związana z zakładaniem i uzupełnianiem kolekcji dendrologicznych. W 2014 roku posadzono 2031 sztuk sadzonek (tab. 1).

W **grupie trzeciej** mieściły się prace polegające na wykaszaniu polan i pielęgnacji nasadzeń. Obejmowała ona swoim zakresem czynności mające na celu właściwe utrzymanie polan, osi widokowych, nasadzeń drzew i krzewów. Dla zachowania walorów przyrodniczych polan parkowych trawy z powierzchni otwartych usuwano po

Adres do korespondencji – Corresponding author: Stanisław Czołnik, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, ul. Działyńskich 2, 63-322 Gołuchów, e-mail: stanislaw.czolnik@okl.lasy.gov.pl

ich przekwitnięciu. Wykonanie prac na tak dużym obszarze i we właściwym terminie zwiększyło atrakcyjność obszaru parku, zapobiegając zarazem pojawieniu się na polanach samosiewów niepożądanych gatunków lekkonasiennych drzew i krzewów. Łącznie zabiegom poddano powierzchnię 76,50 ha (należy brać pod uwagę konieczność wykonania zabiegów wykaszania kilka razy w roku).

Grupa czwarta obejmowała prace pielęgnacyjne na terenie parku, tj. przycinanie i formowanie starszych krzewów i żywopłotów, podlewanie nasadzeń, nawożenie niektórych drzew i krzewów, prace pielęgnacyjne w winnicach, pielenie. Inne działania polegały m.in. na pielęgnacji nowych nasadzeń oraz żywopłotów rozproszonych na terenie parku. Wykonano je w koniecznym zakresie, zapewniającym prawidłowe utrzymanie roślinności. W ramach prac pielęgnacyjnych częściowo zagospodarowano teren wokół Chaty – leśniczówki na „Dybulu”.

W **grupie piątej** koncentrowały się prace z zakresu ochrony zasobów dendrologicznych parku-arboretum. W związku z występowaniem bobrów drzewa w pobliżu rzeki Ciemnej i stawów zabezpieczono siatką. Przeprowadzono również bieżące naprawy ogrodzenia. Wykonano indywidualne osłonki na posadzone drzewa i krzewy. Najbardziej wrażliwe egzemplarze zostały zabezpieczone przed przemarznięciem. Nasadzenia zwarte zabezpieczono, grodząc całe powierzchnie. Wykonano również niezbędne zabiegi chemiczne (opryski przeciw szkodliwym grzybom).

Grupa szósta przedsięwzięć związanych z utrzymaniem i prowadzeniem parku-arboretum to zadania z zakresu usuwania drzew martwych i wywrotów oraz cięcia o charakterze pielęgnacyjnym. Ogółem na terenie Ośrodka Kultury Leśnej usunięto 233 sztuki drzew. W wykazie nie uwzględniono drzew cienkich, głównie samosiewów, usuwanych w ramach cięć pielęgnacyjnych. Wycinka drzew poprzedzona była uzgodnieniami z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Grupę siódmą stanowiły prace związane z utrzymaniem ścieżek i dróg parkowych. Przez cały rok były one utrzymywane w pełnej sprawności. Pielęgnacji poddano 15 011 m² i 9382 mb ścieżek i alejek.

Grupa ósma to tzw. chirurgia drzew. Zabiegom leczniczym poddano drzewa zlokalizowane przy szlakach spacerowych, mając na uwadze bezpieczeństwo osób zwiedzających Ośrodek. Powstałe na skutek tych prac odpady zgodnie z przyjętą w OKL zasadą zostały rozdrobnione. W 2014 roku odpowiednim zabiegom poddano 132 drzewa.

Grupa dziewiąta to prace o szczególnym charakterze wynikającym z bieżących potrzeb. Miały one na celu zachowanie czystości i sprawności parkowej infrastruktury oraz utrzymanie estetyki na odpowiednim poziomie. Tutaj mieściły się także czynności zmierzające do utrzymania w należytych stanach terenów przy zabytkowych obiektach Ośrodka: „Kasa”, „Oficyna”, „Powozownia”, „Dybul”, Dom Pracy Twórczej; na terenie Pokazowej Zagrody Zwierząt, przy obiektach dydaktycznych oraz w pobliżu Zamku – oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu.

Prace na terenie parku wykonywała w 2014 roku wyłoniona w drodze przetargu firma „Fagus” II. Warto podkreślić fakt uzyskania dotacji w 2014 roku na utrzymanie, prowadzenie i rewaloryzację parku-arboretum z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Pomoc finansowa WFOŚiGW kierowana do Ośrodka Kultury Leśnej od wielu lat pozwala na utrzymanie parku-arboretum na wysokim poziomie i zachowanie jego charakteru i walorów.

POKAZOWA ZAGRODA ZWIERZĄT

Prowadzenie Pokazowej Zagrody Zwierząt, podobnie jak parku-arboretum, stanowi część statutowej działalności Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. W zagrodzie hodowane są obecnie żubry, daniele, dziki i koniki polskie. Skład poszczególnych stad na 31 grudnia 2014 roku przedstawiał się następująco.

ŻUBRY

- byk – POGAJ;
- krowy – POLNA II, POCIESZKA, PODUSTA, POINSECJA II oraz POJĘTNA;
- młódzież – POLASEK, POLISTEK, POLANIN III, POLINA III, POLEŚ, POWAŻKA, PODSKOK, PORYŚ.

W 2014 roku przekazano do innych hodowli 4 żubry, a ponadto urodziły się trzy osobniki i zanotowano jeden martwy płód.

DANIELE – 10 osobników.

KONIKI POLSKIE – 1 ogier i 2 klacze.

DZIKI – 3 osobniki.

Zadania związane z utrzymaniem zagrody dzielą się na następujące grupy: bezpośrednia obsługa Pokazowej Zagrody Zwierząt, opieka weterynaryjna (okresowe przeglądy, instruktarze, leczenie zwierząt, zakup leków, zabiegi sanitarno-weterynaryjne), zakup karmy dla zwierząt, inne (naprawa i konserwacja infrastruktury i urządzeń, izolacja zwierząt, wywóz śmieci itp.).

Obsługę Pokazowej Zagrody Zwierząt w 2014 roku wykonywała firma „Silva-Labor”, sprawując bezpośredni nadzór nad zagrodą (dyżury od świtu do zmierzchu, przygotowanie i zadawanie karmy, utrzymanie zwierząt w dobrym stanie zdrowotnym i właściwej kondycji, utrzymanie w należytym stanie terenu i obiektów zagrody, obsługa ruchu turystycznego i nadzór nad nim). Niektóre prace, najczęściej doraźne naprawy, pomoc przy odłowach, prace związane ze zbiorem i zwózką siana wykonywała firma Fagus II.

Opiekę weterynaryjną nad zwierzętami w Pokazowej Zagrodzie Zwierząt w 2014 roku sprawował lekarz weterynarii Kryspin Kuberka z Poradni Weterynaryjnej „Pod Kogutem” w Pleszewie, w porozumieniu z Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Kryspin Kuberka sprawował też opiekę nad pawiami. Ponadto dokonywał wszelkich formalności związanych z utylizacją zwierzyny padłej na terenie parku.

Zaopatrzenie w karmę było zgodne z zasadami żywieniowymi i przebiegało w sposób ciągły. Karma w postaci płodów rolnych (mieszanka zbożowa, buraki pastewne, marchew, ziemniaki, kukurydza) była kupowana u okolicznych rolników, a siano pozyskano z polan parkowych. Jedynie mieszanka mineralna i sól była nabywana w placówkach handlowych. Zaopatrzeniem w karmę zajmował się dział administracyjny.

W okresie styczeń – grudzień 2014 roku Pokazową Zagrodę Zwierząt odwiedziły ponad 92 tysiące osób.

PARK-ARBORETUM I POKAZOWA ZAGRODA ZWIERZĄT OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2014 ROKU

Streszczenie

Utrzymanie i rewaloryzacja historycznego, zabytkowego parku-arboretum oraz prowadzenie Pokazowej Zagrody Zwierząt są zadaniami statutowymi Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. W artykule omówiono zakres prac pielęgnacyjnych i ochronnych w parku-arboretum, z podziałem na grupy zadaniowe, a także działania prowadzone w Pokazowej Zagrodzie Zwierząt podjęte w 2014 roku.

Słowa kluczowe: Ośrodek Kultury Leśnej, park-arboretum, Pokazowa Zagroda Zwierząt, żubr, kolekcja dendrologiczna

PARK-ARBORETUM AND MODEL ANIMAL PEN OF THE FOREST CULTURE CENTRE IN GOŁUCHÓW IN 2014

Summary

Maintenance and restoration of historic park arboretum and conducting Model Animal Pen are statutory tasks of the Forest Culture Centre in Gołuchów. The article discussed the scope of activities undertaken in this field in 2014.

Keywords: Forest Culture Centre, park-arboretum, Model Animal Pen, *Bison bonasus*, dendrological collection

Tabela 1. Wykaz roślin posadzonych w parku-arboretum OKL w Gołuchowie
 Table 1. List of planted species in park-arboretum of the Forest Culture Centre in Gołuchów

Lp.	Oddział	Gatunek, odmiana	Ilość (szt.)
1	2	3	4
1.	11l	<i>Syringa x prestonie</i> „Basia”	1
2.	11l	<i>Syringa x prestonie</i> „Desdemona”	2
3.	11m – 8 szt. 11l – 2 szt.	<i>Syringa x prestonie</i> „Donald Wyman”	10
4.	11l	<i>Syringa x prestonie</i> „Esterka”	2
5.	11l	<i>Syringa x prestonie</i> „Hiawatha”	1
6.	11l	<i>Syringa x prestonie</i> „Isabella”	1
7.	11l	<i>Syringa x prestonie</i> „Olivia”	1
8.	14g	<i>Syringa x prestonie</i> „Goplana”	4
9.	14g	<i>Syringa x prestonie</i> „Jagienka”	6
10.	13b	<i>Syringa x prestonie</i> „Nike”	2
11.	6c – uzupełnienie wypadów przy „Starym Dworku”	<i>Syringa meyeri</i>	2
12.	6c	<i>Syringa</i> „Jose”	1
13.	6c – uzupełnienie wypadów przy „Starym Dworku”	<i>Weigela florida</i>	2
14.	6c	<i>Acer cissifolium</i>	1
15.	6c	<i>Berberis x chopini</i>	2
16.	7d – 1 szt. 6c – 1 szt.	<i>Cladrastis luteum</i>	2
17.	6c	<i>Hamamelis virginiana</i>	1
18.	6c	<i>Philadelphus</i> „Arctica”	2
19.	6c	<i>Philadelphus</i> „Biały Sopol”	1
20.	6c	<i>Philadelphus</i> „Świtezianka”	3
21.	6c	<i>Philadelphus</i> „Variegata”	2
22.	6c	<i>Platanus hispida</i> „Acerifolia”	2
23.	6c	<i>Rosa</i> „Poznańska”	1
24.	11 – szt.	<i>Aristolochia mandshurica</i>	8
25.	12d	<i>Tilia cordata</i>	53
26.	15g	<i>Salix gracilistyla</i> „Melanostachys”	2
27.	15g	<i>Salix melanostachys</i> „Kurame”	2
28.	6b	<i>Torresia californica</i>	2

1	2	3	4
29.	6c	<i>Ewodia</i>	1
30.	6c	<i>Cercidyphyllum japonicum</i>	1
31.	Al. Świerk. – 9; oddz. 25d – 14 szt. oddz. 25c – 7szt.	<i>Picea abies</i>	30
32.	11j/k	<i>Incarvillea delavayi</i>	25
33.	11 j/k	<i>Origanum</i>	25
34.	11c, j	<i>Anemone japonica</i> „Whirlwind”	30
35.	11l,j	<i>Aubrieta deltoides</i> „Double Flower Pink”	36
36.	14g	<i>Convallaria majalis</i>	25
37.	14g	<i>Fragaria hybryda</i> „Lipstick”	25
38.	14g	<i>Onoclea sensibilis</i>	12
39.	14g	<i>Parthenocissus sp.</i>	20
40.	11i	<i>Digitalis purpurea</i>	30
41.	10j	<i>Ajuga reptans</i>	12
42.	2l	<i>Hedera helix</i>	10
43.	11c	Azalia wielkokwiatowa „Rosenkopfchen”	15
44.	11c	Azalia wielkokwiatowa	1
45.	11c	Azalia wielkokwiatowa	15
46.	11l	<i>Aruncus dioicus</i>	2
47.	6c/7d	<i>Rhododendron</i> „Nova Zembla”	1
48.	6c/7d	<i>Rhododendron sp.</i>	1
49.	6c/7d	<i>Weigela Florida</i> „Alexandra”	5
50.	11j	<i>Clematis</i>	4
51.	11c/l	<i>Alyssum saxatile</i> „Compactum Goldkugel”	20
52.	11c/l	<i>Baptisia australis</i>	9
53.	11c/l	<i>Lithodora diffusa</i> „Heavenly Blue”	56
54.	11c/l	<i>Delosperma cooperi</i>	36
55.	11c/l	<i>Lavendula officinalis</i>	25
56.	11c/l	<i>Rosmarinus vulgare</i>	9
57.	11c/l	<i>Gentiana lutea</i>	9
58.	11c/l	<i>Aconitum napellus</i> „Album”	9
59.	11c/l	<i>Cimifuga racemosa</i> var <i>cordifolia</i>	4
60.	11c/l	<i>Cimifuga racemosa</i>	4
61.	11c/l	<i>Crococoma x crocosmaeflora</i> „Lucifer”	9
62.	11c/l	<i>Dictamnus albus</i>	14

63.	11c/l	<i>Kniphofia Red hot Popsicle'</i>	7
64.	11c/l	<i>Liatris spicata</i> „Kobold”	7
65.	11c/l	<i>Pachysandra terminalis</i> „Green carpet”	25
66.	11c/l	<i>Myosotis palustris</i>	40
67.	11c/l	<i>Dianthus deltoides</i> „Brillant”	36
68.	11c/l	<i>Eryngium variifolium</i>	12
69.	14g	<i>Forsythia</i> „Goldrausch”	5
70.	17d	<i>Pseudotsuga taxifolia</i>	140
71.	28b	<i>Picea abies</i>	200
72.	29a	<i>Pinus sylvestris</i>	343
73.	30b	<i>Pseudotsuga taxifolia</i>	110
74.	30h	<i>Pinus sylvestris</i>	140
75.	30h	<i>Pseudotsuga taxifolia</i>	13
76.	30c	<i>Pinus sylvestris</i>	267
		Razem	2031

Ryc. 1. Park-arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. S. Czołnik)
Fig. 1. Park-arboretum of the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by S. Czołnik)

Ryc. 2. Kwatery w ogrodzie ozdobnym (fot. S. Czołnik)
Fig. 2. Plant sectors in the decorative garden (photo by S. Czołnik)

Ryc. 3. Przesadzanie dużych drzew w parku-arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. S. Czołnik)

Fig. 3. Transplanting large trees in the park-arboretum of the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by S. Czołnik)

Ryc. 4. Żubry w Pokazowej Zagrodzie Zwierząt Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. S. Czołnik)

Fig. 4. European bison in the Model Animal Pen of the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by S. Czołnik)